

POSTANOWIENIE

Dnia 19 września 2017 r.

Sąd Apelacyjny w Poznaniu Wydział I Cywilny

w składzie następującym:

Przewodniczący: SSA Jan Futro

po rozpoznaniu dnia 19 września 2017 r. na posiedzeniu niejawnym

sprawy z powództwa J. G. i małoletniego M. G. reprezentowanego przez matkę A. Z.

przeciwko Centrum (...) sp. z o.o. z siedzibą w B.

o uchylenie uchwały

na skutek zażalenia powoda M. G.

na postanowienie Sądu Okręgowego w Poznaniu z dnia 11 lipca 2017 r.

sygn. akt IX GC 493/17

oddala zażalenie.

Jan Futro

UZASADNIENIE

Zaskarżonym postanowieniem Sąd Okręgowy oddalił wniosek powoda M. G. o zwolnienie od kosztów sądowych.

W uzasadnieniu wskazał, że z oświadczenia powoda o stanie rodzinnym, majątku, dochodach i źródła utrzymania wynika, iż prowadzi wspólne gospodarstwo domowe razem ze swoją matką oraz pełnoletnim bratem J. G.. Według oświadczenia, powód wraz z rodziną mieszka w nieruchomości o wartości 500 000 zł, a jako pozostały majątek wymienił udział wynoszący 1/2 części w gospodarstwie rolnym o pow. 86 ha, udziały w spółkach, które są objęte umorzeniem i samochód V. (...) o wartości 30 000 zł. Jako źródła utrzymania rodziny powód wymienił wynagrodzenie za pracę uzyskiwane przez jego matkę w kwocie 2 000 zł brutto miesięcznie, wynagrodzenie za pracę uzyskiwane przez jego brata w tej samej wysokości i pobieraną przez siebie rentę rodzinną w wysokości 800 zł miesięcznie. Z kolei, jako stałe miesięczne wydatki powód wskazał koszty utrzymania domu w wysokości około 1 500 zł, koszty utrzymania samochodu w kwocie 1 500 zł i koszty wyżywienia rodziny w kwocie 2 200 zł. W ocenie Sądu Okręgowego, oświadczenie powoda nie jest wystarczające do uznania, że powód nie jest w stanie ponieść kosztów sądowych w sprawie, w szczególności uiścić obciążającej go na obecnym etapie postępowania opłaty od pozwu, wynoszącej 2 000 zł. Wymienione w oświadczeniu miesięczne wydatki (około 5 200 zł) przewyższają dochody rodziny (około 4 000 zł), a uwzględniając, iż powód J. G. w swoim oświadczeniu o stanie rodzinnym, majątku, dochodach i źródła utrzymania podał, że na utrzymanie swojego samochodu (marki V. (...) rok prod. 2016 o wartości 100 000 zł) przeznaczą kwotę 800 zł miesięcznie, dysproporcja pomiędzy deklarowanymi dochodami rodziny a wydatkami jest jeszcze większa i wynosi 2 000 zł. Powyższe przemawiają za uznaniem, że oświadczenie powoda nie zawiera pełnych danych o sytuacji majątkowej rodziny i wskazuje na posiadanie oszczędności lub dodatkowego źródła dochodów, których powód nie ujawnił. W tej sytuacji, wobec braku możliwości dokonania oceny, jaka jest rzeczywista sytuacja finansowa rodziny, brak podstaw do uznania, że powód nie jest w stanie ponieść kosztów sądowych.

W zażaleniu na to postanowienie powód zaskarżył je w całości zarzucając błędne ustalenie, że koszty utrzymania rodziny są wyższe niż uzyskiwane dochody. Skarżący podniósł, że z treści złożonego przez niego oświadczenia jednoznacznie wynika, iż wskazana wysokość kosztów utrzymania samochodu V. (...) jest znacznie zawyżona i została wpisana omyłkowo. Podany koszt utrzymania samochodu osobowego w wysokości 1 500 zł miesięcznie wykracza bowiem w oczywisty sposób ponad normalne koszty jego eksploatacji, a kwota rzeczywistych kosztów z tego tytułu wynosi około 500 zł miesięcznie.

W konsekwencji wniósł o zmianę zaskarżonego postanowienia i zwolnienie go z obowiązku uiszczenia opłaty sądowej od pozwu.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje.

Zgodnie z art. 102 ust. 1 ustawy z dnia 28 lipca 2005 r. o kosztach sądowych w sprawach cywilnych (tj. Dz. U. z 2016 r., poz. 623), zwolnienia od kosztów sądowych może domagać się osoba fizyczna, która złożyła oświadczenie, że nie jest w stanie ich ponieść bez uszczerbku utrzymania koniecznego dla siebie i rodziny. Jak wynika z przytoczonego przepisu, koszty sądowe wyprzedzają jedynie koszty utrzymania koniecznego dla strony i jej rodziny. Instytucja zwolnienia od kosztów sądowych stanowi bowiem wyjątek od zasady ponoszenia tych kosztów, a skorzystać z niej mogą jedynie osoby ubogie, które własnymi siłami nie mogą uzyskać środków na prowadzenie procesu. W rozpoznawanej sprawie należy podzielić stanowisko Sądu Okręgowego, że nie ma podstaw do uwzględnienia wniosku powoda o zwolnienie od kosztów sądowych, chociażby nawet częściowo. Wskazana w zażaleniu okoliczność, że jedynie wskutek omyłki w oświadczeniu powoda podano, iż koszty utrzymania jego samochodu wynoszą około 1 500 zł miesięcznie, podczas gdy w rzeczywistości koszty te wynoszą 500 zł miesięcznie nie podważa prawidłowości oceny Sądu Okręgowego, że oświadczenie powoda nie zawiera pełnych danych o sytuacji majątkowej rodziny. Nawet w przypadku obniżenia łącznej kwoty podanych wydatków w gospodarstwie domowym powoda o wskazaną kwotę 1 000 zł, pozostałe i niekwestionowane w zażaleniu koszty utrzymania rodziny, tj. koszty utrzymania domu w wysokości około 1 500 zł, koszty utrzymania samochodu powoda M. G. w kwocie 500 zł, koszty utrzymania samochodu powoda J. G. w kwocie 800 zł oraz koszty wyżywienia 2 200 zł, wynoszą łącznie 5 000 zł miesięcznie i nadal istotnie przekraczają deklarowane dochody w wysokości 4 000 zł miesięcznie. Nie znajduje też żadnych podstaw zarzut, że Sąd Okręgowy odmówił powodowi zwolnienia od kosztów sądowych w wyniku jedynie pobieżnej analizy sytuacji finansowej powoda. Z wezwania do uzupełnienia wniosku o zwolnienie od kosztów sądowych skierowanego do powoda wynika konieczność podania szczegółowych danych o stanie rodzinnym, majątku, dochodach i źródłach utrzymania. Natomiast informacje podane przez powoda są ogólnikowe i niepełne. W tej sytuacji negatywne konsekwencje braku możliwości dokonania na ich podstawie oceny rzeczywistej sytuacji w gospodarstwie domowym powoda obciążają ubiegającego się o zwolnienie od kosztów sądowych. Dodatkowo, należy zauważyć, że podane w oświadczeniu koszty wyżywienia trzyosobowej rodziny, przekraczające kwotę 700 zł miesięcznie na osobę (około 730 zł na osobę) w świetle zasad doświadczenia życiowego są zawyżone i przekraczają rzeczywiste potrzeby w tym zakresie. Mając to na względzie, a nadto okoliczność, że powód nie podał, jakie wydatki składają się na kwotę 1 500 zł miesięcznie tytułem kosztów utrzymania domu oraz okoliczność, że z treści wniosku powoda o zwolnienie od kosztów sądowych i jego oświadczenia, ani też z treści zażalenia nie wynika, by korzystanie z samochodu i ponoszenie w związku z tym kosztów jego utrzymania było niezbędne dla egzystencji powoda, nie można uznać, że w gospodarstwie domowym powoda nie ma możliwości poczynienia jakichkolwiek oszczędności z przeznaczeniem na koszty sądowe. Natomiast podniesiona w zażaleniu okoliczność, że powód posiadany majątek uzyskał wskutek spadkobrania po swoim nagle zmarłym ojcu nie może mieć istotnego znaczenia przy ocenie zdolności powoda do poniesienia kosztów sądowych w sprawie. W świetle przytoczonego wyżej przepisu decydujące znaczenie ma bowiem w tym względzie sytuacja majątkowa ubiegającego się o zwolnienie od kosztów sądowych i wysokość środków jakimi realnie dysponuje na swoje utrzymanie a nie źródło tych dochodów czy pochodzenie majątku. Należy też zauważyć, że z treści wezwań skierowanych do obu powodów do uiszczenia opłaty od pozwu w kwocie 2 000 zł wynika, iż uiszczenie tej opłaty przez jednego z nich zwalnia drugiego z tego obowiązku, zaś powód J. G. nie zaskarżył postanowienia Sądu Okręgowego w Poznaniu z 27 czerwca 2017 r. oddalającego jego wniosek o zwolnienie od kosztów sądowych.

Wobec powyższego Sąd Apelacyjny na podstawie art. 385 k.p.c. w zw. z art. 397 § 2 k.p.c. orzekł jak w postanowieniu.

Jan Futro